Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka stane Din 1.

45. štev. V Ljubljani, 9. novembra 1923. Leto V.

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo 6 Din. na mesec. Izhaja ob petkih.

Profesorjeve čenče.

V Beogradu izhaja revija »Misao«. To je revija v pravem pomenu besede. Resna oblika, resno dosedaj pisanje. Kdo bi si mislil, da se bo našel v pravkar izišlem zvezku te revije članek o slovenskem avtonomizmu, ki je na neverjetno nizkem nivoju in kaže poleg avtorja v čudni luči tudi redakcijo revije, ki je temu spisu dala zagledati beli dan. Pisec je gospod dr. Franjo Ilešić, redni univerzitetni profesor za slovenski jezik na zagrebškem vseučilišču. **Omenjeni proizvod gospoda profesorja je pamflet v najslabšem pomenu te besede.** Pustimo razmotrivanje o avtonomizmu. To nas danes v tej zvezi ne zanima in ne bomo govorili o zadevi s te strani. Nekaj drugega moramo povedati gospodu Ilešiću in pa redakciji »Misli«.

V državi imamo na vse pretege dovolj materijala, ki prav nevšečno diši in ki bi ga bilo treba iznesti na kup, kamor spada. Kljub vsem težavam se v poslednjem času vendarle naše javno življenje nekako čisti in konsolidira država. **Naloga resnega časopisja in vsega našega tiska je, da to konsolidatorno delo podpira in se izogiblje vsemu, kar bi nas moglo vreči zopet v čase žalostnega spomina najogabnejših osebnih bojev.** In v tem oziru sta nam gospod profesor Ilešić in redakcija »Misli« storila z imenovano publikacijo zelo slabo uslugo.

Stvar je ta-le: V Ljubljani živi in dela univerza. Že po kratkem obstoju se lahko izkaže z lepimi uspehi. Njen razvoj je v interesu vse naše izobrazbe. Pod okriljem univerz se ustanavljajo po svetu ljudska vseučilišča, ki vežejo široke narodove sloje s solidnimi in neumornimi pijonirji stroge znanosti in kulture. **Vsak narod rešpektira svoje znanstvenike brez razlike strankarske pripadnosti.** Univerzitetnim profesorjem je povsod dano na popolno svobodo, da predavajo, kakor jim veleva prepričanje, in svoboda političnega naziranja jim je najtrdnejše zagarantirana. Kako naj bi se sicer razvijajo njihovo delo?

Gospod profesor Ilešić pa je šel in zastavil svoje pero za to, da je naše univerzitetne profesorje oklevetal in jih proglasil pred srbsko javnostjo za protidržavne elemente. Mi smo obstrmeli. Gospod Ilešić je — oziroma bi moral biti — znanstvenik, njegovi podatki in očitki bi morali biti podprti z dokazi, po temeljitih informacijah bi smel on zapisati take stvari. Ne, g. Ilešić pravi celo sam, da je te in take stvari **slišal** od drugih. Od koga pa? On, »znanstvenik«, napade svoje kolege po imenu in pripoveduje srbski javnosti pogrete čenče. Same čenče, ki jih pri nas nihče resno ne jemlje. In pomislite, kaj je temu »znanstveniku« še prav posebno zločin, ki so ga baje zagrešili napadeni gospodje! Ti vseučiliški profesorji so šli — kakor pravi g. Ilešić — **med narodne socijaliste.** Ti narodni socijalisti so pa — zanj seveda — samo protidržavni elementi. Ne moremo si kaj, da ne bi zapisali ob tej priliki krepkejšega izraza, reči moramo, **da proti taki budalosti ne bomo polemizirali.**

No, g. Ilešić, v dokaz zanesljivosti njegovih trditev mimogrede povemo, da baš tisti profesorji, ki jih izrecno imenuje, niso nikjer v naših članskih zapiskih. Mi jih sicer itak ne sodimo po politični pripadnosti — znanost je za nas znanost brez politike, če je pa gospod profesor za **»svojo znanost«** drugih misli, svobodno mu in prosto tudi, da prodaja tako znanost ljudem, ki so jo voljni sprejemati. **Mi smo našim znanstvenikom že hvaležni, da so našim izobraževalnim organizacijam obljubili popularna predavanja in baš radi svojega političnega programa, bomo vedno podpirali nepolitično znanstveno delovanje.**

Toliko z ozirom na Vaše komplimente narodnim socijalistom, gospodine Ilešiću!

Kako pa sicer sodi slovenska javnost o Ilešićevem publicističnem umotvoru, si je on že lahko na jasnem iz drugega dnevnega časopisja. **Oglasil se je kot lahkomiseln rušitelj baš ob času, ko se začenja vendarle po malem harmonično dvigati naš tempelj svobode in ko se nasprotja gladijo in obeta tolerantnejše sožitje.**

To herostratsko početje obsojamo in odklanjamo »znanstvenika« Ilešića političnо sodništvo.

Politične vesti.

Za moralo v politiki.

NRS je pričela v Sloveniji nastopati tudi napram svojim političnim nasprotnikom z rokavicami — po kavalirsko. To se vidi zlasti v nedeljskem uvodniku, namenjenem SLS, ki je ta dan imela v Ljubljani svoje zaupniško zborovanje. Nas to zelo veseli, ker smo iz vsega početka za nekako lojalnost napram nasprotnikom. Pri tem pa ni rečeno, da bi morali klofute vtikati v žep in molčati. Zato smo vselej odgovarjali po zasluženju. Tako bo tudi za naprej. — Želimo pa tudi mi ublažitve medsebojnih političnih odnošajev v bodoče! Želeti bi bilo prave lojalnosti in poštenosti. Čemu drug drugemu razbijati sestanke in shode, razdirati organizacije, blatiti ljudi in uničevati eksistence? Naziranje, da politika ne pozna morale, bi moralo izginiti! Ako se bomo po tem ravnali vsi, sigurno ne bo imel od tega nikdo škode.

Intervencije.

Predstavitelj ljubljanske klerikalno-komunistične koalicije, dr. Perič, je bil pretekle dni v Beogradu, da intervenira v ministrstvih v raznih zadevah občinskega gospodarstva. Doktor Perič je bil slabo sprejet in njegove intervencije brezuspešne. Celo v Beogradu so že poučeni o slabem ljubljanskem občinskem gospodarstvu in je zaupanje, ki ga uživa komuna, enako — ničli. Najbolj se je dr. Perič v Beogradu prizadeval, da se reši pritožba glede sklicanja upravnega odbora mestne hranilnice ljubljanske. Župan dr. Perič je zatrjeval v Beogradu, da je sedanja občinska večina pripravljena v Mestni hranilnici najvzorneje gospodariti. K lepim obljubam gospoda dr. Periča so pa v Beogradu pripomnili, da se že sedaj občinska večina ne zaveda dolžnosti, ki jih ima do Mestne hranilnice. Po nepotrebnem hoče izvleči iz nje ves razpoložljivi denar, tako da prihaja zavod v plačilne težkoče in ne plačuje redno niti anuitet za občinska posojila, akoravno so v to svrho v občinskem proračunu predvidene postavke med rednimi izdatki. Sicer pa dr. Periču ne bi bilo potreba intervencij v zadevi upravnega odbora Mestne hranilnice, če bi bila za časa volitev v ta odbor vsegamogočna klerikalno-komunistična večina upoštevala tudi zahteve opozicije. Da bi pa gospodje kar tako po boljševiško in brez kontrole gospodarili z denarjem uložnikov največjega slovenskega denarnega zavoda, vendar ne pojde. Tudi vse intervencije so zaman!

SLS zaupniški zbor.

Pretekli pondeljek so v Ljubljani zborovali klerikalni zaupniki. Glavne referate sta podala dr. Korošec in dr. Brejc (oni gopod, ki je imel na Zaloški cesti komando za ubijanje nedolžnih delavskih žrtev). Zaključek zborovanja je bil samoobsebi umljivo ta, da se je izrekla zaupnica dosedanji negativni politiki SLS. V predsedstvu zaupniškega zbora je radi lepšega sedel tudi krščanski socijalec dr. Gosar, ki se je topot očividno zelo dobro počutil med klerikalnimi kapitalisti. Brez posebnih nesreč se je na zaupniškem zboru izvolil tudi nov, oziroma star strankin izvrševalni odbor. Vsi so bili soglasno izvoljeni, tudi dr. Brejc, katerega je dr. Korošec s svojim vplivom zopet spravil na podpredsedniško mesto.

Afera Goršič.

»Slovenec« je šefu oddelka za socijalno politiko, dr. Goršiču, očital koruptno postopanje in ga pozval, da takoj zapusti svoje odgovorno uradno mesto. Na očitke »Slovenca« je sedaj dr. Goršič odgovoril v »Jutranjih Novostih« s trditvijo, da je inspirator »Slovenčevega« članka — dr. Žerjav, ki preganja dr. Goršiča radi tega, ker je Ribnikarjev naslednik in ker je prišel v nesoglasje z dr. Žerjavom radi dr. Oražnove zapuščine. Odgovor dr. Goršiča je izogibajoč in se v bistvu prav nič ne dotika težkih »Slovenčevih« obdolžitev v zadevi stanovanjskih manipulacij. Dr. Goršičeva afera se bo sedaj razčistila pred sodiščem in bomo o vsej zadevi poročali, ko bo poleg priobčenih »poslanih« na razpolago tudi dokazilni materijal.

Na boljši poti?

Zadnja »Orjuna« priznava, da so njeni organiziranci pri zadnjih demonstracijah proti Italiji v Ljubljani pogrešeno nastopali. Posebno je »Orjuni« žal, da se je stražnike, ki so vršili le svojo dolžnost, obkladalo s psovkami. »Orjuna« tudi priznava, da podobne nepremišljene demonstracije le lahko škodijo neodrešenim bratom. Skratka, »Orjuna« odklanja vsako oficijelno odgovornost za dogodke, ki se porajajo po ljubljanskih ulicah. Ugotovitve »Orjune« so zelo podučne za tiste njene člane, ki pri vsaki priliki »neodgovorno« razsajajo po lokalih in cestah. Če je že res taka »potreba« da obstoja »Orjuna«, naj uveljavlja vsaj pri svojem udejstvovanju taktiko nacijonalnega programa. Zadnji čas je, da je tudi »Orjuna« spoznala, da se z mladeniškimi kravali in z izzivanjem škandalov, ki nikomur ne koristijo, ne rešuje nacijonalno vprašanje.

Sedem ni eden!

Dr. Lemež izdaja »Glas Svobode«, dr. Perič »Zarjo«, dr. Korun izdaja »Socijalista«, Bernot »Naprej«, Fabjančič »Delavske Novice« in Grčar izdaja »Volksstimme«. Vsi navedeni gospodje so marksisti in s tem internacijonalni demokrati. Vsak izmed navedenih gospodov predstavlja svojo strančico in uporablja svoj list za to, da *zmerja* sodruge in *razdvaja* proletarijat. In vendar ima vseh *sedem* marksistov s *sedmimi* socijalističnimi strankami pogum oznanjati: da so za enotno fronto proletarijata. *Kdo jim naj verjame? Delavstvo gotovo ne!*

Nove volitve?

O tem vprašanju razmotrivajo razni listi. Eni pravijo, da radikali samo strašijo, da pa tega za enkrat še ne morejo tvegati, drugi so zopet nasprotnega mnenja. — Mi smo prepričani, da radikali prav resno mislijo na volitve. Sedaj — ali bo pa prepozno! Razmere so sedaj zanje ugodne, kakor še nikoli. — Računajo takole: Hrvati se na Radića ne zanašajo več toliko, in politika »srednje linije« bo kolikortoliko potrpela, do marca ima čas. Slovenski klerikalci nimajo volilcem prav nič pokazati in med njimi je zavladala nevolja. Istotako muslimani. Demokrate so natepli radikali sami ter je poleg tega položaj med Davidovićem in Pribičevićem precej napet. Ti vodijo najslabšo politiko. Zemljoradniki so postranska stvar — stari oportunisti. Kmetijac Pucelj je lahko vedno naš in istotako socijalni demokrati itd. — Na drugi strani jim bo veliko pomagal novi uradniški zakon, ki ima za korupcijsko postopanje na stežaj odprta razna vrata. Pri teh vratih bodo nastavljene razne vabe v obliki položajev oziroma »plavih pognov« in marsikak državni uslužbenec bo v svoji bedi ali če hočete tudi iz oportunizma zlezel na skrivaj pri teh vratcih na »varno«. Teh bo nekaj — to priznavamo. Delavstvo je komunistom precej obrnilo hrbet, veliko jih je šlo k NSS, zopet drugi sploh ne gredo nikamor, semtertje pa so dobili kakega trpina za enkrat tudi radikali. — Z ozirom na položaj je prav lahko mogoče, da bomo kmalu zopet metali krogljice. Nam je prav!

Fatalna kratkovidnost — ali pa zloba.

»Tabor« od 4. t. m. nam očita fatalno nelogiko v našem listu od 2. novembra. Mi se s »Taborom« zaradi tega ne bomo prerekali. Gospodje so poglavje o uskokih najbrž namenoma iz zlobe slabo brali ali pa so jim oslabele oči. Kar se pa ostankov narodnih socijalistov v Sloveniji tiče, bi te gospode vprašali zakaj tako klečeplazijo okoli teh »ostankov«, če se ne izplača. Ako tem gospodom to ne zadostuje, bomo odgovorili točneje. — Mislimo, da bomo mi kmalu prav lahko pokazali na demokratske ostanke.

Naši novi generali.

»Slovenec« od 4. t. m.: — »O naših novih generalih belgrajski listi nimajo najboljšega mnenja. Po splošnem mnenju je spravila te ljudi na generalska mesta »Bela roka«, ki je danes absolutni gospodar v armadi in za katero ne velja noben zakon in noben predpis. »Politika« pravi, da je kvalifikacija mnogih novih generalov sledeča: Namesto kremenitega značaja in vojnih zaslug so to z zločini omadeževani ljudje, katere bi bili morali že pred 20 leti vreči iz vojske in ki bi bili v vsaki drugi armadi kot častniki nemogoči. Med njimi so taki, ki vojne sploh ne poznajo in katerim so morali vzeti poveljstva, ker so s svojim strahopetnim obnašanjem demoralizirali čete. — In zaradi takih junakov so reducirali 600 zaslužnih častnikov, ki so 20 — 30 let vestno vršili svojo službo, zaradi takih ljudi so morali na cesto zaslužni, sposobni, značajni možje, zaradi takih ljudi so izročili bedi in obupu nešteto družin. Ali res ni moči, ki bi armado, ki jo vzdržuje ljudstvo s svojimi žulji in svojo srčno krvjo osvobodilo iz žrela »belih« volkov?« — Gospodje poslanci! Storite svojo dolžnost, zahtevajte pojasnila in napravite red!

Iz parlamenta ven!

Taka je bila zahteva na delegatskem zborovanju SLS v nedeljo. Z dosedanjim delovanjem poslancev SLS zaupniki niso bili zadovoljni. Dr. Korošec je nato povdarjal, da to ni kar tako. Ne ve se še, kaj pride, kako se vse zasuče. Povdarjal je, da pride Radić sredi decembra sigurno nazaj v Zagreb in da se mora z ozirom nato čakati in delati tako kot doslej. Če torej Korošec kaj ve, se bodo zgodile v decembru pomembne stvari!

Svetovni pregled.

AGRARNA REFORMA V ČEŠKOSLOVAŠKI.

Z zakonom z dne 11. junija 1919 se je v Češkoslovaški ustanovil državni agrarni urad, ki je pričel z dne 15. oktobra 1919 s svojim rednim delovanjem. Na inicijativo tega urada so se potem tekom dveh let izdale vse naredbe in zakoni, ki so bili potrebni za razlastitev in razdelitev veleposestev. Sestavila se je konsignacija zemljišča, ki ni prihajala na razdelitev v poštev.

Po podatkih konsignacije z dne 1. januarja 1923 je bilo zaseženih 3,963.064 ha zemlje, kar znaša 28.2 procentov vsega površinskega obsega v republiki, ki meri 14,048.328 hektarjev.

Število posestnikov zaseženih zemljišč znaša 1730, od teh na Češkem 536, na Moravskem 197, v Šleziji 53, na Slovaškem 873 in v Karpatski Rusiji 71. Do konca aprila 1923 se je *izvedla razlastitev* za 18.580 hektarjev zemlje, med temi v historičnih deželah 5437 ha in v Slovaški in Karpatski Rusiji 13.143 hektarjev.

Tekom let 1920 in 1921, ko še ni bil izdelan zakon o agrarni reformi, je bilo oddanih najpotrebnejšim 141.172 hekterjev zemlje začasni zakup. Pri tem je bilo udeleženih 265.182 zakupnikov. To je bil prvi akt agrarne reforme, ki je veliko pripomogel k pomirjenju na deželi. Po izvedbi definitivne agrarne reforme, dobe zakupniki dodeljeno zemljo v last. Za omiljenje stanovanjske bede, se je oddajala zasežena zemlja tudi v stavbne svrhe.

Veliko je bilo na Češkoslovaškem kmetov, ki so imeli že dolgo vrsto let od veleposestnikov zemljo v zakupu, ker lastniki sami niso obdelovali svoje posesti. Z zakonom z dne 27. maja 1919 so pričela sodišča z razrešenjem dolgoletnih najemniških pogodb. Take najemninske pogodbe so se nanašale na 80 procentov vse zasežene zemlje v Češkoslovaški in se je zato razveljavljenje dolgoletnih najemninskih pogodb smatralo za akcijo, ki zadeva del izvedbe agrarne reforme. V celem je bilo 128.557 dolgoletnih najemnikov razrešenih pogodb in prišlo za 179,083.380 Kč, v last 101.119 hektarjev zemlje.

Do konca 1922 je bilo 98,665.49 hektarjev zemlje prepuščenih v last 56.076 osebam.

V teku leta 1923 je prevzel in razdelil državni agrarni urad približno 104.000 hektarjev med 60.500 oseb.

Pripomniti pa je, da ni tendenca češkoslovaške agrarne reforme popolnoma uničiti večja posestva. Nasprotno je pustil agrarni urad večje število posestev, ki merijo povprečno po 78 hektarjev.

Poleg vsega je češkoslovaški agrarni urad izvajal tudi podržavljenje večjih gozdnih kompleksov. Tekom leta 1923 se bo podržavilo 186.767 hektarjev gozdov.

Če motrimo navedene številčne ugotovitve o izvajanju agrarne reforme na Češkoslovaškem, se nehote vprašamo: koliko se je pa v Jugoslaviji razlastilo in koliko oddalo zemlje potrebnim. Gotovo na to vprašanje ne bomo dobili tako razveseljivega odgovora, kakor si ga lahko dado Čehoslovaki. Posebno Slovenija ima v zadevi izvajanja agrarne reforme slabe izkušnje. V Sloveniji se še do danes ni razlastil in dodelil poljedelcem niti kosček veleposestniške zemlje in nihče se še ni spomnil, da bi bilo umestno podržaviti razne obširne gozdne komplekse. Še vedno gospodarijo med nami povečini nemški in madžarski grofje in baroni, dočim slovenski poljedelec nima zemlje, da bi pridelal kruha za svojo revno družino.

OBČINSKE VOLITVE V ANGLIJI.

Pretekli teden so se v Angliji vršile občinske volitve. Največji uspeh je dosegla delavska stranka, dočim so bili prav posebno poraženi liberalci in konservativci, torej prav tisti, ki danes odločujejo v poslanskih zbornicah. Prihodnjo pomlad bodo sledile občinskim državnozborske volitve. Sodeč po sedanjih političnih razmerah v Angliji je pričakovati, da bo pri državnozborskih volitvah dosegla delavska stranka toliko glasov, da brez njenih mandatarjev ne bo mogoče sestaviti vlade. Kakorhitro pa vstopi delavska stranka v vlado, potem bo morala svetovna politika računati z novim kurzom angleške orijentacije, ki bo gotovo bistveno drugačna kot je danes, ko odločujejo izrazito kapitalistični krogi.

REVOLUCIJONARNO GIBANJE NA GRŠKEM.

Med vojaškimi krogi se vrši živahna propaganda za republikansko državno obliko Grčije. Propaganda se je konkretizirala z upori vojaških oddelkov, ki so zahtevali odstop kralja. Upor je zaenkrat udušen. Zanimivo je, da so zastopniki velesil, kakor tudi naše vlade, izjavili v Atenah, da ne žele odstranitve kralja, še manj pa proklamacije republike.

MAKEDONSTVUJOČI.

V njegovem stanovanju v Sofiji so trije neznanci napadli jugoslovanskega vojaškega atašeja Ljubo Krstića. Krstić se je ubranil napadalcev, izvil enemu izmed njih revolver iz roke in dobil v boju le lahke poškodbe na obrazu. Umevno je, da je naša vlada za nečuven napad na našega diplomatskega zastopnika zahtevala zadoščenje. V noti, ki jo je jugoslovanska vlada izročila bolgarski vladi, zahteva, da se tekom 48 ur bolgarska vlada pred našim poslanikom kot predstavnikom kraljevine SHS oficijelno opraviči, ter izreče svoje obžalovanje nad zločinom, da bolgarski vojni minister osebno izreče svoje obžalovanje našemu vojaškemu atašeju in da bolgarski oddelek 250 mož z zastavo izkaže čast naši zastavi pred našim poslaništvom v Sofiji. Poleg tega zahteva naša vlada, da se izslede in kaznujejo krivci. Sodi se, da so banditi, ki so napad vprizorili, makedonstvujoči. Zadnji čas so makedonstvujoči zopet obnovili svoje teroristične akcije v večjem obsegu. Pred napadom na jugoslovanskega vojaškega atašeja so v sofijskih ulicah takorekoč pred očmi policije umorili bivšega ministra Genadijeva in težko ranili bivšega ministra Gešova. Sofijska vlada je skoraj brez moči napram makedonstvujočim. Razumljivo. Saj je Cankov ravno s pomočjo makedonstvujočih strmoglavil Stambolijskega in pozneje tudi komuniste. Zato od Cankove vlade gotovo ni pričakovati, da bi uporabljala posebno energijo proti svojim zaveznikom!

NEMČIJA GRE H KONCU.

Ako smemo verjeti avstrijskim listom in glasovom, ki prihajajo iz Bavarske ter oficijelne Nemčije, potem je sedanja Nemčija že pri koncu. To stanje je nevzdržno ter je res mogoče samo eno, — revolucija in meščanska vojna. Mogoče je sedaj, ko to poročilo berete — Nemčija že v živem plamenu. Drugega izhoda ni, ako se malo zamislimo v dejanski položaj:

Denar je izgubil popolnoma svojo veljavo. Kupiš lahko, ako je sploh še kaj mogoče dobiti, samo z dolarjem. Blaga in živil ni, vse je pošlo in ne uvozi se nič. Zaradi tega nastaja panika — anarhija. Po trgovinah, kjer je še kaj dobiti — ropa istradano ljudstvo. Na ulicah se vrše poboji. Prebivalci, ki to le zmorejo, beže preko državnih meja Varnostne odredbe so iluzorne, vlada brez moči, zato pa tudi več ne kaže zanimanja, pač pa se opaža pri njej velika neodločnost, ali rekli bi skoraj — to vse se ji zdi prav in dobrodošlo!

Nasprotniki sedanjega republikanskega sistema pa delajo z vso paro za vpostavitev monarhije. Tajne sile so po našem mnenju zmagale in Hohenzollerncem gre žito v klasje. Na drugi strani pa so se bavarskim separatistom pridružile še nekatere severne province, tako da je kaos popoln. Nemčija je tudi ustavila naši državi vse dobave na račun reparacij. To bo storila tudi drugim! In zmagovalci bodo imeli dolge nosove!

Poročila z dežele.

Zagorje ob Savi. V soboto 3. t. m. se je zgodil v Zagorju ob Savi zločin, ki dokazuje, kako daleč je zabredlo ono delavstvo v Zagorju, ki stoji pod komando komunistov. — Ta dan je namreč obhajal vodja narodnih socialistov v Zagorju, tov. Leopold Juh svojo odhodščino v gostilni Wake. V družbi tovarišev se je Juh mirno in dostojno zabaval. Prišli so pa iz druge sobe očividno nahujskani izzivači ki so pričeli peti komunistične pesmi, ter na vse načine izzivali mirno družbo. Ta se je preselila v drugo sobo, da bi imela mir. — To pa seveda nahujskanim izzivačem in pretepačem ni bilo po volji, udrli so siloma v drugo sobo, pri kateri priliki je neki Hiršel zabodel tov. Juha brez vsakega povoda z bodalom v levo ramo, ter mu prizadejal težko telesno poškodbo. Če bi ne prihiteli tovariši na pomoč, bi se bila zgodila lahko še večja nesreča. — Krivci so sedaj pod ključem, in upamo, da bodo pravično sojeni. — Tako daleč smo torej prišli v Zagorju, da človek ni več varen svojega življenja, v drugem oziru se pa tudi lahko spozna iz tega žalostnega slučaja, kam vodi brezvestna hujskarija. Nas pa to vse ne plaši, — zvesti svojim vzvišenim načelom bomo tudi zanaprej v smislu našega odličnega tovariša Juh-a delovali v moralno in gmotno povzdigo naših sotrpinov.

Dravograd. — Da se znajo naši Radikali prav imenitno bahati, to je vsem prav dobro znano; ko smo pa Dravogradčani čitali članek v »Jutranjih Novostih« z dne 28. oktobra t. l.: Organizacija NRS v Dravogradu, smo pa bili naravnost presenečeni. V tem članku kar doni po »dolgotrajnem ploskanju« klicev »tako je«, »res je« itd. Človeku, ki je bil na tem »pomembnem« sestanku, se kar gnjusi pred takim zavijanjem. Da bodo pa tudi drugi vedeli, kaj je v članku NRŠ resnica, povemo samo to: Res je padlo med dr. Ravnikovem govorom nekaj ironičnih medklicev, ki pa gredo skoraj vsi na račun govornika samega, ker ga mi vsi dobro poznamo izza časa volitev, ko je bil pri nas volilni komisar. O kakšnem »dolgotrajnem ploskanju« nam sploh nič ni znano, povemo samo, da se niti ena roka ni dvignila, kar bi količkaj upravičevalo pisavo »Jutranjih Novosti«. O tem, kar nam je hotel povedati g. Trošt, moremo le priznati, da njegovih pojasnil nismo razumeli, ker so nam taki govorniki »preštudirani«. Odgovori na razna vprašanja posameznih navzočih so bili jako klaverni in se je jasno videlo, da so vprašanja spravila dr. Ravnika iz ravnotežja, ker revež niti na eno ni mogel zadovoljivo odgovoriti, ampak je uhajal na stranska pota, da bi si s tem odgovor olajšal. Sicer pa vam želimo takih »zadovoljivih« sestankov še prav mnogo in vam privoščimo tudi tistih par pristašev, ki so šli v Dravogradu na vaše limanice.

Iz stranke.

Na zadnji seji načelstva NSS, ki se je vršila v pondeljek, se je predvsem vzel na znanje dopis praškega župana br. dr. Baxe, ki se glasi: »Dragi bratje! Za ljubeznjivo pozornost, ki ste m. jo izkazali s čestitkami o priliki izvolitve primatorjem (županom) mesta Prage, se Vam najiskreneje zahvaljujem. Vaše čestitke mi ostanejo kot drag spomin in vspodbuda k radostnemu bodočemu delu. Z bratskimi pozdravi dr. Baxa.« Nato je bilo rešenih več važnih dopisov, na kar je tov. Juvan poročal o razmerah v okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. O tem važnem predmetu se bo debata nadaljevala na prihodnji seji načelstva. Za tem je načelstvo zaslišalo poročilo govornikov, ki so se udeležili nedeljskih zborovanj in je sklenilo pozvati vse krajevne organizacije, da sklicujejo pogosteje sestanke in shode.

Okrožnica NSS. V smislu sklepa načelstva stranke je bila te dni razposlana vsem krajevnim organizacijam posebna okrožnica. Opozarjamo krajevne organizacije, da vzamejo okrožnico na svojih sejah in sestankih v pretres in da o svojih sklepih poročajo načelstvu.

Sestanek NSS v Mariboru. Preteklo nedeljo je priredila krajevna organizacija NSS v Mariboru lepo uspeli članski sestanek, ki se ga je udeležilo izredno lepo število naših pristašev. Sestanek se je vršil v dvorani pri Oroviču in mu je predsedoval tov. Selinšek, ki je naglašal, da se mora naše delo v Mariboru bolj oživeti. Za tem je strankin tajnik tov. Brandner obrazložil sedanje razmere v stranki in naglašal, da so se rane, ki so nam jih zadejale volitve 18. marca, že precej zacelile, pri čemer gre zasluga predvsem bratski češkoslovaški narodnosocijalistični stranki. Opozarjal je na nekatere napake, ki smo jih delali v preteklosti kakor je to pač slučaj pri vsaki mladi stranki. Iz izkušenj pa hočemo črpati zlate nauke za bodočnost in gledati predvsem na to, da bo temelj, na katerem stojimo, dovolj trden, predno se spustimo v odločilne boje. Gospodarska podlaga na eni strani, idejna prožetost na drugi strani, nam bo ustvarila tako armado, ki se po malenkostnem neuspehu ne bo dala spraviti iz ravnotežja, temveč bo še odločneje delala za novo pravico, za novo pravdo, ki jo predstavlja narodni socijalizem kot bodoči družabni red. Končno je sporočil stališče naše stranke glede nastopov v obmejnih nacijonalno ogroženih krajih ter obljubil pomoč načelstva mariborski krajevni organizaciji, da bo mogla v polni meri izvršiti svoje poslanstvo. Tov. Žnuderl je omenjal razmere v mariborski socijalni demokraciji, kjer se nahajata dve struji, ena, ki je za Nemce in druga, ki hoče stopiti na stran Slovencev. Končno je dal nekaj važnih nasvetov za organizatorično delovanje in je posebno apeliral na inteligenco. Tov. Roglič je dokazoval, da so naši stvari največ škodovale demokratske vlade, ki so podpirale internacijonalo, medtem ko so narodni socijalizem proglašale za nepotreben v narodni državi. Polom, ki so ga pri tem doživeli, je znan. Socijalna demokracija se je razbila in Kristan, na katerega so se demokrati naslanjali, je ostal brez armade. Na to so pričeli boj proti komunizmu, ki so ga sami ustvarili in končni rezultat je ta, da sta ostala od 72 proletarskih poslancev v narodni skupščini samo še dva. Naša naloga mora biti, širiti spoznanje med masami, da pridejo do pameti in dado potem, ko so razočarane prehodile že vse stranke, moč v roke tisti stranki, ki se jim zdi najbolj poštena, med katerimi je brezdvomno narodno-socijalistična stranka. Tov. Dobravec je prinesel pozdrave tov. dr. Vesnika iz Prekmurja in opravičil njegovo odsotnost. Končno je bilo sklenjeno, da se vrši prihodnji članski sestanek, ki se ga udeleži tudi zastopnik načelstva stranke, v soboto, 24. t. m. ob 8. uri zvečer pri Oroviču in da se tudi ob nedeljah vrše sestanki, na kar je tov. Selinšek dobro uspeli sestanek zaključil.

Okrajni odbor NSS za Ljubljano ima v petek, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu NSS sejo s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika in čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Predložitev in odobritev zaupnikov. 3. Sklepanje o reorganizaciji ljubljanskih krajevnih organizacij. 4. »Nova Pravda.« 5. Slučajnosti. Prosimo vse člane okrajnega odbora, da se seje točno in zanesljivo udeleže. Odbor.

Članski sestanek NSS v Sp. Šiški. Preteklo nedeljo dopoldne se je vršil pri Reininghausu sestanek članov krajevne organizacje NSS v Sp. Šiški, ki se ga je udeležil občinski svetovalec tov. Rupnik. Na sestanku so se obravnavala razna važna aktualna vprašanja in je bilo sklenjeno sestanek v najkrajšem času ponoviti.

Sestanek NSS v Kranju se vrši v nedeljo, dne 11. t. m. in sicer se ga udeleži tov. Brandner.

Strokovni vestnik.

Tovariši, delavci! Zavedajte se, da je močna organizacija in časopis edino in najmočnejše vaše orožje. Zavedajte se, da posameznik ne pomeni veliko, a strnjeni v močni organizaciji dosežemo lahko vse. Pomnite, da organizacija gradi za bodočnost, zato treba samozavestnih, vstrajnih in požrtvovalnih borcev. Zavedajte se, da je dolžnost vsakega posameznika, vedno in neumorno delati za svojo organizacijo in pridobivati čimveč novih sobojevnikov. Vsakdo naj pridobi dva nova bojevnika za Narodno-socijalno strokovno Zvezo in tudi dva nova naročnika za »Novo Pravdo« in naše vrste bodo tako močne, da se ne bodo strašile nobenih ovir. Tovariši na delo, ker le z delom se doseže napredek in zmaga.

Seja upravnega odbora Nar. soc. strok. Zveze se vrši v nedeljo 11. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v strokovnem tajništvu v Nar. domu. Opozarjamo posebno tovariše iz revirjev, da se te seje prav zanesljivo udeleže.

Občni zbor podružnice Nar. soc. strok. Zveze v Št. Pavlu pri Preboldu se vrši v nedeljo 11. t. m. Pozivamo vse člane podružnice, da se občnega zbora zanesljivo udeleže. Na občnem zboru poroča v imenu osrednjega vodstva tov. strokovni tajnik.

Članski sestanek NSSZ na Jesenicah se je vršil v nedeljo, 4. t. m. Udeležba je bila zadovoljiva, vendar smo pogrešali marsikaterega zvestega in delavnega člana naše podružnice. Na sestanku je poročal predsednik osrednjega vodstva NSSZ **tov. Juvan.** Po njegovem poročilu se je razvila živahna zelo stvarna debata o notranjem poslovanju podružnice in o nekaterih važnih sklepih upravnega odbora. Sprejet je bil tudi predlog, da se čimpreje skliče na Jesenicah večji **strokovni shod,** na katerem naj se celokupnemu jeseniškemu delavstvu pojasni preteča nevarnost, katera grozi tako od strani delodajalcev, kakor od strani vladnih krogov. Z veseljem moramo konštatirati, da naša jeseniška podružnica lepo napreduje in kaže veliko razumevanja za važna strokovna vprašanja. Jesenice in Dobrava sta dve prav svetli točki našega strokovnega gibanja na Gorenjskem.

Nečuven škandal. Nihče ne občuti toliko stanovanjske mizerije na Jesenicah, kakor delavstvo KID. Živeti moramo v zaduhlih kamricah s svojo družino, kjer se kuha in spi. Podjetje obljublja že par let,

da bo rešilo to pereče vprašanje, a do danes še ni izvršilo prav nič. Boli nas, da je podjetje gluho za vsako prošnjo delavca, ki je pustil v tovarni vso svojo mladost tako, da po 40 letih službe mora še zmiraj delati in poleg tega **še spati na svinjaku s celo svojo družino.** To je slučaj **delavca Krničarja, kateri že pet mescev prosi vsaj** za sobico za svojo družino, a vse zaman, ker se ne gane ne uprava posestev KID in tudi nihče od politične oblasti v Radovljici. Izreči moramo najostrejšo obsodbo nad tako upravo, ki ima vedno dovolj denarja in prostora za kakega privandranega Nemca, kateremu celo v tuji hiši pripravi udobno stanovanje, dasiravno ni nenadomestljiv. Pozivljamo merodajne faktorje, da zadevo nemudoma preiščejo in napravijo red, ker sicer bo delavstvo primorano poseči po samopomoči. — Za zadevo bi se moral pobrigati tudi zdravstveni odsek pokrajinske uprave.

Delavci, pozor! Zveza industrijcev je na svojem občnem zboru sklenila v obliki več resolucij, da zahteva temeljite izpremembe zakona o zavarovanju delavstva in zakona o zaščiti delavstva. To se pravi, da je namen delodajalcev okrniti še te bore delavske pravice, ki jih delavstvo ima in ga zopet popolnoma zasužnjiti. Dolžnost vseh delavskih organizacij je, da sklepe delodajalcev onemogočijo, to pa bo mogoče doseči le z enotnim resnim nastopom, brez vsake demagogije, ki je nekaterim delavskim zastopnikom tako pri srcu. Žalostno bi bilo, da bi vsled medsebojnega prepira med delavstvom zopet triumfirali oni, ki že itak do skrajnosti izrabljajo zgarano delavstvo. **Mi pravimo, gospodje delodajalci, roke proč od pridobljenih delavskih pravic, vse organizacije brez izjeme pa pozivamo na odločen odpor!**

Mi sami in samo mi. V Celju je nekaka »Unija«, ki si prisvaja monopol pri organiziranju stavbinskega delavstva. Ti gospodje, sodrugi Leskovškove struje, so si dovolili nesramnost posebne vrste, da pisarijo pisma na Zvezo industrijcev, v katerih zatrjujejo, da smo narodni socijalisti krivi njihove kolosalne polomije. »Za počt«, kaj? Zakaj niso ti smešni organizatorji odkritosrčni in raje lepo ne priznajo, da jih delavstvo zapušča zato, ker jih krmijo s samimi praznimi obljubami, od katerih pa delavstvo ne bo sito. Da, da, časi so minuli in kakor se vidi, je z vašim farbanjem že konec. Eh, čudna je ta internacijonalna žival, ki je toliko časa grizla okoli sebe, da je požrla vseh sedem internacijonalnih glav in ji je končno ostal samo še repek, kateri je prav ponižno primigal v pisarno Zveze industrijcev in tam vzel žalostni konec.

Sv. Pavel pri Preboldu. Občni zbor podružnice NSSZ, ki je bil določen za nedeljo, dne 21. oktobra je bil radi bolezni predsednika preložen ter se vrši v nedeljo, dne 11. novembra ob pol 9. uri dopoldne v tovarniški obednici. Poroča zastopnik iz Ljubljane. Člani se vabijo, da se polnoštevilno udeleže.

Mladinski vestnik.

GLAVNI ZBOR NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Opozarjamo na sklep zastopstva mladine z dne 20. oktobra, da se skliče glavni zbor jugoslovanske narodno-socijalistične mladine na dan 8. decembra t. l. v Zagorju ob Savi. V smislu organizacijskega reda JNSM se smejo udeležiti glavnega zbora mladine vsi člani mladinskega zastopstva, dalje po 10 delegatov vsake krajevne organizacije (to je Bratstva, Mladosti itd.), 3 zastopniki načelstva NSS in strankini izvoljeni zastopniki. Pripominjamo pa, da bo osrednji izvrševalni odbor v smislu organizacijskega reda dovolil udeležbo na mladinskem zboru tudi vsem ostalim članom vseh naših mladinskih krajevnih organizacij, ki se izkažejo s potrdilom, da redno plačujejo članski davek. Radi tega poziva osrednji izvrševalni odbor, da se mu najkasneje do 1. decembra javijo od strani odborov kraj. organizacij delegati, ki bodo zastopali dotično krajevno organizacijo, da mu bo mogoče pravočasno razposlati legitimacije. Javijo naj se samo delegati in sicer vsaka organizacija (Bratstvo, Mladost) največ 10 delegatov na naslov: Anton Brandner, predsednik JNSM v Ljubljani (Narodni dom). Pravico razpravljati in sklepati na zboru bodo imeli samo delegati, dočim bodo ostali člani, ki se izkažejo s potrdilom, da so člani ene ali druge naše mladinske organizacije, lahko prisostvovali zboru in sledili razpravam. Natančni dnevni red zbora bo objavljen najmanj 14 dni pred zborom.

Osrednje vodstvo JNSM v Ljubljani.

»Bratstvo« v Ljubljani. Na svoji zadnji seji je odbor »Bratstva« z zadoščenjem ugotovil, da vsi odseki, ki so bili doslej izvoljeni, pridno delujejo. Srbohrvatski tečaj se vrši redno vsak torek in četrtek in sicer oba tečaja, prvi in drugi. Sedaj nam je ministrstvo prosvete poslalo novo učno moč tako, da se bo prvi tečaj, ki je prenapolnjen, lahko razpolovil. Tudi plesna šola je aktivna in so vsi obiskovalci zelo zadovoljni, ker imajo od spretnega učenja plesnega učitelja brata Kosička res velike koristi. Tamburaški zbor ima istotako redne vaje. Poučuje zborovodja brat Mikulić. Po daljšem odmoru nastopi tamburaški zbor prvič v soboto, dne 10. t. m. na »Martinovem večeru« bratskega društva »Ljubljanskega Zvona«. Odbor »Bratstva« je na svoji zadnji seji razpravljal tudi o pravilniku tamburaškega odseka in bo definitivno sklepal o njem na prihodnji seji. Pač pa je bil za načelnika tamburaškega odseka imenovan brat Mikulić. Na imenovani seji »Bratstva« se je tudi konštatiralo, da akademija »Bratstva« lepo uspeva. In sicer se je doslej vršilo dvoje predavanj. Prvi je predaval profesor dr. Peterlin o zgodovini Srbov, Hrvatov in Slovencev, drugi pa pisatelj Fran Erjavec o gospodarskih problemih Slovenije. Nekateri naši zunanji somišljeniki so izrazili željo, da bi se predavanja ponatisnila v »Novi Pravdi«. O tem bo odbor »Bratstva« še sklepal, mnenja pa smo, da to ne bo šlo lahko, ker je oblika »Nove Pravde«, dokler se ne poveča, premajhna, da bi mogla prinašati tako obširna predavanja. Pač pa namerava odbor izdati na koncu vsa predavanja v posebni knjigi, tako da bo ustreženo tudi onim, ki ne bivajo v Ljubljani in se predavanj vsled tega ne morejo udeleževati. Tudi se je sklenilo, oživotvoriti dramatični odsek in je bil za načelnika dramatičnega odseka izvoljen br. Hafner. Da se napravi red pri članstvu, se je sklenilo, pismeno pozvati vse dosedanje člane, da se izjavijo, ali hočejo še nadalje ostati v društvu ali ne, nakar se bodo izdajale nove legitimacije. O vseh novih članih se bo v smislu pravil razpravljalo na odborovih sejah. S tem se misli doseči tisti red, ki bi moral vladati v društvu in dobiti tako članstvo, ki popolnoma odgovarja namenom društva, ki je zapopaden v lepem društvenem imenu: **»Bratstvo«.**

Kdor se zanima

za naše narodno, gospodarsko, kulturno in socijalno življenje **v Prekmurju,** temu priporočamo, naj si naroči **Narodnosocijalistični tednik „Naš dom".** Stane na leto 40 Din, za 1/4 leta 10 Din. Naroča se pri upravništvu

„Našega doma" v Murski Soboti.

Tedenske novice.

Veliki župan dr. Lukan odstopil. Pravi vzroki nam niso znani. Začasno je prevzel posle g. Kremenšek.

Socijalno čustvovanje na jeziku. Neki 11 letni deklici v Ljubljani je umrl oče, državni uradnik, za njim pa kmalu še mati. Ostala je sirota. K sreči je prišla v Ljubljano nazaj v službovanje njena polsestra, bolehava državna uradnica, tudi še mlado neizkušeno dekle. Ta reva se je usmilila sirote in prevzela v hiši gospodinjstvo po umrli mačehi na svoj račun ter živi z borno plačo 900 Din na mesec sebe in 11 letno siroto. Kako to gre, si lahko vsakdo misli, posebno še, ker je reva celi dan v službi, otrok pa v šoli. — Leto dni bo kmalu, odkar je umrla siroti mati, a naša slavna financa nima časa nakazati tej revi oskrbnine. Nikdo ne vpraša, kako naj živi. — Na drugi strani so pa tudi drugi naši gospodje šefi državnih uradov toliko ozkosrčni in brezbrižni, da nočejo vpoštevati, kar bi lahko v takih izjemnih slučajih, da bi namreč takim revnim uradnikom ali uradnicam odkazali poldnevno službo. — To je javen škandal današnje dobe, ki gre na račun državne uprave ter gotovih političnih eksponentov, ki pa topot niso radikali — ampak pristni demokrati.

Kako delajo peki v Ljubljani. Odkar imamo ta slavni občinski svet v Ljubljani, odkar nosijo veliki boben združeni komunisti, krščanski in rdeči socijalisti, gre vse narobe. Pa z eno besedo, prav vse! Razne predpise, ki so bili deloma vendar na mestu in potrebni ter druge take naprave, ki so govorile za dobrobit ljudskih mas, to so kratkomalo ti socijalisti in klerikalni bahači opustili. — Tako se je n. pr. kontrola pekov in pekarij gotovo ukinila, ali se vsaj ne izvaja, drugače bi ne bilo mogoče, da prodaja pek kruh na vago 72 dkg za eno kilo ter se dela tudi sicer s kruhom, zlasti z onim, ki ga nosijo privatniki v peč, kar se hoče. Znan nam je pek v Ljubljani, ki ima te očitke na vesti. Mi bi ga ovadili, toda za enkrat mu prizanesemo, ker menimo, da bo naš slavni občinski svet v splošnem poskrbel, da se nam revežem ne bo godila krivica. Ako pa magistratna gospoda želi imena, so ji na razpolago v naši upravi. — So pa tudi še druge stvari, so še drugi stanovi, ki nas reveže pod zaščito teh slavnih mestnih očetov prav po čifutsko odirajo. O teh prihodnjič, ako ne bodo pričeli magistrat ozir. tržno nadzorstvo in drugi v to poklicani organi z remeduro.

Ogoljufani. — Pojavljajo se glasovi iz Beograda, da ne bodo državnim nameščencem izplačali novih prejemkov s 1. oktobrom t. l. za nazaj, kakor to predvideva zakon, ampak šele od 1. decembra t. l. Na ta način bi bili državni nameščenci zopet ogoljufani. Temu se prav nič ne čudimo, saj smo to že davno napovedovali. — Gotovo je, da tudi s 1. decembom ne bo nič! — »Pa zakon imamo, to je glavno!«

VABILO

na izredni občni zbor »Narodno socijalne tiskovne zadruge v Ljubljani«, registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se vrši v pondeljek dne 26. novembra 1923 ob 8. uri zvečer v prostorih Narodno socijalne strokovne zveze v Ljubljani (Narodni dom) s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev načelstva oziroma njega dopolnitev. 2. Izprememba pravil. 3. Slučajnosti.

V Ljubljani, 5. novembra 1923.

Načelstvo.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Peko, ker so isti priznano najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

		Ta teden	Prejšnji teden
		dinarjev	
100 švic. frankov	stane	1545·—	1502·5
100 franc. frankov	„	500·—	487·5
100 laških lir	„	384 —	378·—
100 čeških kron	„	252·–	247·5
1 milijarda nem. mark	„	——	6·76
100 poljskih mark	„	0·0046	0·0045
100 avstrijskih kron	„	0·124	0·11925
100 ogrskih kron	„	0·47	0·46
100 bolg. levov	„	80·—	79·6325
100 dolarjev	„	8550·—	8350·—
100 angl. funtov	„	38700·—	37600·—

Razpredelnico čitajte tako: Kdor hoče kupiti n. pr. 100 poljskih mark mora dati zanje ta teden 0.0046 Din, pri tem ko bi plačal prejšnji teden 0.0045.

Curiška borza.

		6. novembra	30. oktobra
		švicarskih frankov	
100 dinarjev	je stalo	6·50	6·60
100 franc. frankov	„	32·425	33·02
100 laških lir	„	25·06	25·27
100 čeških kron	„	16·45	16·475
1 milijarda nem. mark	„	——	0·45
100 poljskih „	„	0·0003	0·0003
100 avstrijskih kron	„	0·0079	0·00788
100 ogrskih „	„	0 0304	0·0305
100 bolg. levov	„	5·17	5·30
100 dolarjev	„	562·5	561·25
100 angl. funtov	„	2510·—	2521·—

Kdor je hotel 6. novembra kupiti na curiški borzi n. pr. 100 poljskih mark, je moral dati zanje 0.0003 švic. franke; pred enim tednom je stalo 100 poljskih mark tudi 0.0003 švic. franke.

Pristopajte vsi brez izjeme v naša izobraževalna društva „Bratstvo", zlasti pa mladina!

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

Udarec s korobačem.

Vroče poletno jutro. Najmanjšega oblačka ni opaziti na vedrem nebu. Solnce pripeka, da si vsako živo bitje zaželi okrepčujočega hladila v senci dreves.

V enem izmed jarkov, ležečih med strmimi griči, odmeva peket kopit, ki se vedno bolj in bolj bliža. Kmalu je videti krasno žival, na njej pa se ljubko ziblje dražestna blondinka, z njenimi zlatimi lasmi pa se prijetno igrajo hladilne sapice, ki prihajajo iz bližnjega gozda. To je Ellen Morris, lepa grajščakinja. Njene svetlomodre oči sanjavo zro v dajavo, z malo belo desnico vodi sigurno krasnega konja; kakor amazonka sedi vitka deklica v sedlu; od časa do časa občuduje sliko divne gorske pokrajine.

Ko dospe kraj gozda, brzda Ellen divji tek konja, v zmernem diru hiti žival naprej kot da enako svojemu bremenu tudi ona komaj čaka prijetnega hladila v gozdu.

Na kaj neki misli Ellen? Prav težko ni uganiti njenih misli. V duhu ima pred očmi le eno sliko, sliko svojega izvoljenca. Nič več ne misli na razne neobičajne dogodke, ki jih je doživela, odkar se nahaja na svojem posestvu. Da, celo obe zagonetni deklici sta ji skoro docela izginili iz spomina.

Naenkrat pa jo vzdrami iz sanj peket kopit na vso moč dirjajočega konja. Odmev se radi skalovite steze posebno dobro sliši. Radovedna se ozre nazaj. — Saj mora jezdec vsak hip priti iz jarka na izpregled. Navda jo občutek veselja. Če bi se nenadoma pojavil pred njo — William! — Toda koliko razočaranje! Jezdec se ravnokar prikaže izza ovinka. Pridušen vzklik se ji izvije iz prsi, saj ga takoj spozna. Med stotisoči bi bila tega moža takoj spoznala. Saj ni bil nihče drugi kot oni, na katerega ime se vedno spomni z gnjusom in studom — baron Hardy, lopov, ki jo je nekoč z zvijačo skoro spravil v svojo oblast.

Vsled njegovega nenadnega pojava je Ellen tako začudena in prestrašena, da se ne more ganiti z mesta. Trenutek nato že obstane baron Hardy ob njeni strani. Navidezno osupnjen vzklikne:

»Ah! Je-li resnica ali se motim? Gospodična Morris, moja lepa soseda v Londonu, na njo da naletim tukaj v škotskem gorovju?!«

Ponosno obrne Ellen ljubko glavico. Prezirljivo pa reče:

»Gospod, na kak način si prisvajate pravico, da me brez nadaljnega ogovarjate? Baron Hardy za mene ne obstoja!«

In požene konja v tek, on pa ne meneč se za njene besede, jezdi ob njeni strani. Ravnodušno meni:

»Vsekakor zelo hladen sprejem!«

Ellen mu ne odgovarja. Nikakor si ne more tolmačiti, kako je njen zasledovalec prišel semkaj. Zopet se domisli možnosti, da naleti William na tega obsovraženega človeka, pred katerim jo je tako strah. Mogle bi nastati za Williama, ki je nagle jeze, vrhutega pa ga navdaja še tak srd do tega človeka, v tem slučaju prav neprijetne, naravnost zle posledice. Zato se tudi takoj odloči, da temu primerno ravna.

»Gospod Morris je bil tako prijazen, da me je pred nekaj časa počastil s svojim obiskom,« nadaljuje sedaj baron.

»Vem to, znano mi je pa tudi, da ste mojemu ujcu pri tej priliki povedali neresnico.«

»Hahaha — neresnico? Zagotavljam vam, gospodična, gospod Morris mi je do pičice vse verjel.«

»Ne, nikdar!« zakliče Ellen, kateri se od jeze iskre oči. Pa četudi je deklica zelo razburjena vendarle niti za trenutek ne izgubi ravnotežja. Ker domneva da ji je baron morda ponovno nastavil nove zanjke, venomer motri bližnjo okolico, predvsem pa pot, kakor daleč doseže njen pogled. Vendar pa se njena bojazen ne uresniči. Hardyju ne ostane prikrit njen strah. S povsem izpremenjenim glasom povzame zato besedo:

»Od moje strani se vam ni ničesar bati, gospodična. Prišel sem popolnoma sam. Častna beseda, da niti ne mislim na to, da bi vam storil kaj zlega.«

Ellen prav dobro ve, koliko je dati na besede tega zahrbtneža vendar pa se dela, kot da veruje njegovim zagotovilom. Saj jo še vedno navdaja bojazen za Williama, sicer bi brez nadaljnega pokazala baronu hrbet. Napada iz zasede se prav malo boji, saj je njen konj tekač, kot si ga je želeti,

ter bi jo prav hitro odnesel iz območja morebitnih zasledovalcev.

Globoko udrte oči baronove so nepremično uprte v lepo deklico ter žare kot žerjavica, ki hoče vse uničiti. Želja, da bi mogel krasno nežno bitje imenovati svojo last, obvladuje vse njegove čute.

»Sedaj sem zopet vaš sosed, gospodična Morris.«

Ellen se zgane po teh besedah.

»Da, in celo najbližji sosed. Za tem gričem se nahaja moje sedanje bivališče. Tudi jaz sem se odločil, da enkrat preživim poletje v miru, ki ga more nuditi edinole tišina, ki vlada v visokem gorovju.«

Zopet se ozira Ellen okrog sebe v svoji bojazni. Vendar ostane vse mirno, ničesar sumljivega ne more opaziti.

Njena zadrega spravi barona v veselo razpoloženje.

»Toda gospodična, prosim vas, čemu ta bojazen? Pozabite, kar je bilo! Sedaj ste vi bogata posestnica, in jaz pa udani vaš — častilec!«

»Gospod baron!« se razvname Ellen. »Vi si upate — — —«

»O, zakaj neki ne, gospodična? Saj vas zelo visoko cislam. Moje spoštovanje do vas je vedno isto. Zakaj ne bi tedaj mogel tudi jaz biti deležen zmagoslavja, ki vam je z ozirom na vašo lepoto zagotovljeno.«

Ellen upre v predrznega podleža svoje iskreče se oči rekoč:

»Nisem pozabila na nedavno minuli doživljaj!«

Baron se smehlja.

»Zakaj pa tako okrutna, moja gospodična? Saj vas preje še nisem poznal tako dobro kot vas poznam sedaj. Povsem napačno sem bil informiran o vaši osebi. Če bi bil vedel, da ste tako prevdarna in ponosna dama, ki jo vrhtega odlikuje še plemenito mišljenje, tedaj bi bil vse drugače ravnal z vami.«

Ellen more le z največjim zatajevanjem zadržati izbruh v njej kipečega gnjeva do tega človeka.

»Ali hočete morda celo tajiti, da ste me na najbolj podel način osumničili?«

»O, docela izključeno, vse to sem storil le, ker vas tako visoko spoštujem!«

Ellen zre srepo vanj. Iz spoštovanja? Pa ne, da je baron prišel ob pamet?

»Da, gospodična, iz spoštovanja do vas! Storil sem to, ker vas ne privoščim nikomur drugemu. Ker sem seveda dognal, da ljubite gospoda ujca sem podvzel vse, da končam to meni neljubo razmerje.«

Nad viškom predrznosti, ki zveni iz besedi toli obsovraženega pustolovca mlada deklica naravnost osupne. Trese se od razburjenja, vendar se obvlada. Da, ona mu niti noče omajati prepričanje, da je med njo in Williamom radi njegovih spletk vse končano. S tem hoče preprečiti, da bi se William in baron še kdaj sestala.

»Kaj želite sedaj od mene?« ga vpraša mrzlo, obenem pa vzpodbode konja k hitrejši hoji.

»Oh, moja gospodična, prav mnogo vam imam povedati!«

Ellen mu odgovori s prezirljivim nasmehom, vendar pa to Hardyja prav nič ne moti.

»Gospodična, tisočkrat mi je žal, da sem se nekoč tako vedel napram vam. Prosim vas, da mi to oprostite.«

Ellen ne odgovori.

»Vem, gospodična, da ste nejevoljni name, toda verujte, da poravnam storjeno vam krivico!«

»To je povsem izključeno! Nikdar ne morete izbrisati sramote, ki ste mi jo prizadeli z besedami in dejanji.«

»Gotovo morem to. O tem sem trdno prepričan. Zadevo vam hočem takoj raztolmačiti.«

Baron utihne, da vidi utis svojih besed. Kljub vabljivim besedam pa je iz izraza njenega očarljivega obraza čitati le prezir in nejevoljo, kar pa barona prav nič ne moti. »Kot sem izvedel, gospodična Morris, ste sedaj zelo bogata. Vendar pa se vaše bogastvo niti najmanj ne more primerjati z mojim premoženjem. Kajti jaz vendarle razpolagam z milijonskimi svotami, ki mi omogočajo, da izpolnim vsako željo, in če bi bila ta še tako velika, ki bi prišla iz ust moje mlade, lepe soproge.«

Ellen ga po teh besedah začudeno motri.

»Kaj naj pomeni vse to?«

»Da, gospodična, vi se čudite, uverjen sem pa, da se bo vaše začudenje še povečalo. Poleg svojega velikega premoženja imam še tudi zelo ugledno plemenitaško ime, saj sem baron. Svojo družico bi si mogel izbrati izmed najuglednejših hčera angleškega plemstva, vendar pa tega ne storim. Jaz obožujem in ljubim — lepo, meščansko deklico in ta naj postane moja žena.«

Zopet umolkne, pa tudi Ellen ničesar ne odgovori.

»Gospodična Morris, ali ne uganete, katera je tista, ki jo ljubim? Molčite? No, potem mi pač ne preostaja nič drugega, kakor priznati, da ste vi tista deklica, ki si jo je izvolilo moje srce. Vi postanete baronica Hardy!«

Odgovorni urednik Anton Brandner. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo veletrgovina **R. Stermecki, Celje,** ako hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvorniške, obleke za ženske, moške in otroške, perilo, klobuke, pletene jope, čepice in šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vso modno robo za dame in gospode. — Trgovci engros - cene.

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
(blizu frančiškanskega mostu). 37
Kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica

v Celju r. z. z o. z.

Pisarna: CELJE, Aleksandrova ul. 4.
Najvišje obrestovanje vlog na hranilne knjižice in v tekočem računu brez vsakoršnega odbitka. Hranilne vloge vezane **na daljše odpovedne roke** in večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru. Poštnohranilniške položnice so na razpolaganje. Posojila pod ugodnimi pogoji. Eskomptiranje povzetij in trgovskih računov. **Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. do 6. ure popoldne.**
114

I. JAX & SIN
Ljubljana, Gosposvetska cesta
priporoča svojo bogato zalogo:
Pisalnih strojev „Adler"
91 **Šivalnih strojev**
za rodbino in obrt.
Dvokolesa:
Styria, Dürkopp, Orožno kolo (Waffenrad)
Ceniki zastonj in franko

Vajenca
poštenih starišev sprejme pod ugodnimi pogoji. **Miroslav Roter, pekovski mojster, Sv. Rupert p. Gomilsko.**

Za vsa pleskarska dela, lakiranje voznih koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča
Tone Malgaj
Ljubljana 74
Kolodvorska ulica št. 6.

Gradbeno podjetje
Ing. DUKIĆ in DRUG.
Ljubljana, Bohoričeva 20.

JADRANSKA BANKA, a. d. Beograd
Delniška glavnica: Din 60,000.000·—
Rezerva: . . . . Din 32,515.000·—
Podružnice:
Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.
Amerikanski odio.
Naslov za brzojave: JADRANSKA.
82
Afilirani zavodi:
JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.
Veza za Južnu Ameriku:
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Prometni zavod za premog
d. d.
v Ljubljani
prodaja
premog iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brokete.
Naslov:
Prometni zavod za premog, d. d., centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.
90

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani
Ustanovljena 1900 | **Delniška glavnica in rezervni zakladi cca K 150,000.000·—** | Ustanovljena 1900
Čekovni račun št. 10.509. — Brzojavni naslov; BANKA, Ljubljana. — Telefon št 261 in 413.
Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — — — Obrestuje vloge najugodneje. — — — Prodaja srečke razredne loterije.
85 **Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.**

Konfekcijska trgovina O. BERNATOVIČ Ljubljana, Mestni trg 5.
75